

STANDARDE SPECIFICE
PRIVIND EVALUAREA EXTERNĂ A CALITĂȚII ACADEMICE A
PROGRAMELOR DE STUDII DIN DOMENIILE DE LICENȚĂ ȘI MASTER
AFERENTE
COMISIEI DE SPECIALITATE NR. 3 ȘTIINȚE JURIDICE

CUPRINS:

0	INTRODUCERE.....	2
1	STANDARDE SPECIFICE EVALUĂRII PROGRAMELOR DE STUDII	
	UNIVERSITARE DE LICENȚĂ (CICLUL I): DREPT	4
1.1	Personalul didactic	4
1.2	Conținutul procesului de învățământ.....	6
1.2.1	Discipline fundamentale (generale).....	7
1.2.2	Discipline de specialitate	8
1.2.3	Discipline complementare	8
1.2.4	Alte aspecte/observații privind disciplinele la programul de studii: Drept	9
1.3	Conținutul fișelor disciplinelor	9
1.4	Practica.....	9
1.5	Rezultatele învățării	10
1.5.1	Evaluarea studenților	10
1.5.2	Examenul de licență	11
1.5.3	Elaborarea lucrării de finalizare a studiilor	11
1.6	Studenții. Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați.....	12
1.6.1	Admiterea	12
1.6.2	Criterii privind stabilirea numărului maxim maximum de studenți care pot fi școlarizați	12
1.7	Cercetarea științifică	13
1.8	Baza materială	13
2	STANDARDE SPECIFICE EVALUĂRII DOMENIULUI DE STUDII DE MASTER	
	(CICLUL II): DREPT	15
2.1	Criterii de departajare a programelor de master	15
2.1.1	Masterul profesional	15
2.1.2	Masterul de cercetare științifică	16
2.1.3	Masterul didactic	17
2.2	Personalul didactic	17
2.3	Organizarea procesului de învățământ.....	17
2.4	Practica.....	18
2.5	Elaborarea lucrării de finalizare a studiilor.....	18
2.6	Baza materială	19

0 INTRODUCERE

A. Cadrul legal:

- a) *Legea Educației Naționale* <http://www.edu.ro/index.php/legaldocs/14847> cu modificările ulterioare
- b) *Metodologia de evaluare externă, standardele, standardele de referință și lista indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior- HG 1418/2006, modificată prin HG nr. 1512/2008*
- c) *HG nr. 654/2016 pentru modificarea și completarea HG nr. 376/2016 în vigoare de la 23.09.2016*
- d) *HG nr. 376/2016 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2016-2017, în vigoare de la 01.06.2016*
- e) *Legea 288/24.06. 2004 privind organizarea studiilor universitare, modificată prin OUG nr. 78/2005 și Legea nr. 49/2013*
- f) *HG 404/29.03.2006 privind organizarea și desfășurarea studiilor universitare de masterat*
- g) *Ordinul MECS nr. 4204 /2013 din 15/07/2013 și nr. 6.560/2012 privind aprobarea standardelor minime necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior și a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare*
- h) *OM 6251/2012 privind aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea, desfășurarea și normarea activităților didactice la formele de învățământ la distanță și cu frecvență redusă la nivelul învățământului superior.*

B. Scopul standardelor specifice:

În procesul de evaluare academică în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a programelor de studii universitare de licență din domeniile de licență și master se aplică standardele, standardele de referință și indicatorii de performanță prevăzuți în *Metodologia de evaluare externă, elaborată de ARACIS*¹.

Standardele specifice detaliază și completează standardele și standardele de referință, precum și lista indicatorilor de performanță. Standardele specifice definesc condițiile minime ce trebuie respectate pentru atingerea obiectivelor și misiunii programelor de studii.

Scopul general al prezentelor standarde specifice constă în completarea cadrului legal, menționată anterior la secțiunea A, pentru procesul de evaluare externă a calității educației academice în instituțiile de învățământ superior, având în vedere specificul studiilor **juridice**.

Scopul particular al prezentelor standarde specifice este de a asigura, pentru programele de studii de licență și master drept, o **evaluare externă a calității într-un mod unitar**.

C. Standardele Comisiei de Specialitate "Științe juridice"- C3 se referă la domeniul fundamental **Științe sociale** (DFI nr. 40), în care figurează domeniile de licență (DL) și programele de studii, după cum urmează (**Tabelul 1**):

¹ Aprobata prin Hotărârea Guvernului nr.1.418 din 11.10.2006, precum și cu prezentele Standarde specifice pe domenii fundamentale aprobate de ARACIS, în baza Legii 87/10.04.2006, Art.17.

**Tabelul 1. Domeniile și programele de studii universitare de master și licență aferente
Comisiei de Specialitate nr 3**

Cod DFI	Domeniul fundamental DFI	Domeniul de studii universitare de doctorat/ masterat (DSU_D/M)	Domeniu de licență (DL)	Programe de studii / Specializări (S)
40	Științe sociale	Drept	Drept	Drept
				Drept european și internațional

Sursa: HG nr. 654/2016 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. HG nr. 376/2016 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2016-2017, în vigoare de la 23.09.2016
HG domenii master_ 16 iulie 2014 <http://www.edu.ro/index.php/articles/21868>

Precizări privind programele de studii universitare:

- ☐ Programele de studii universitare se diferențiază prin misiune, prin construcția curriculară și prin contribuția la dezvoltarea științifică a domeniului respectiv.
- ☐ Competențele profesionale și transversale vizate de fiecare program de studii sunt descrise în termeni de cunoștințe, abilități și aptitudini și corespund calificării pentru care este proiectat programul de studii.
- ☐ Programele de studii autorizate, respectiv acreditate/reevaluate, nu pot suferi modificări semnificative de structură și/sau obiective pe durata unui ciclu de studii.
- ☐ Orice modificări ale programelor de studii trebuie să fie justificate prin raportare la evoluția cunoașterii științifice și tehnologice precum și la modificări survenite în privința calificărilor și în cererea pieței forței de muncă.

1 STANDARDE SPECIFICE EVALUĂRII PROGRAMELOR DE STUDII UNIVERSITARE DE LICENȚĂ (CICLUL I): DREPT

Conform *Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare*, în domeniul de studii universitare de licență (DL 10) Drept sunt incluse următoarele programe de studii /specializări prezentate în *Tabelul 2*:

Tabelul 2. Programele de studii/specializările din domeniul de licență: Drept

Cod DL	DOMENIUL DE LICENȚĂ	PROGRAMUL DE STUDII (PS) / SPECIALIZAREA (S)	Nr. de credite (ECTS)
10	Drept	Drept	240
		Drept european și internațional	240

Sursa: HG nr. 654/2016 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 376/2016 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2016-2017, în vigoare de la 23.09.2016

Programele de studii se diferențiază prin conținutul lor curricular. Ele sunt definite prin misiune și – corespunzător – prin competențele prevăzute să fie dobândite de absolvenți, conform planurilor de învățământ și fișelor disciplinelor. Un program de studii se individualizează în cadrul domeniului prin planul de învățământ; acesta trebuie să conțină minimum 20% discipline de specialitate diferite față de celelalte programe de studii din domeniu.

1.1 Personalul didactic

Cadrele didactice trebuie să îndeplinească cerințele stabilite de legislația în vigoare. Posturile din statele de funcții se ocupă în conformitate cu *Metodologia-cadru la nivel național* și cu a standardelor proprii instituției angajatoare, avându-se în vedere doctoratul în domeniul disciplinelor postului.

Pentru fiecare program de studii, titularii disciplinelor îndeplinesc cel puțin una din următoarele condiții:

- i. *au studii universitare în domeniul disciplinelor predate;*
- ii. *sunt conducători de doctorat în domeniul disciplinelor predate;*
- iii. *au tema tezei de doctorat în domeniul disciplinelor predate.*

În cadrul universităților în care funcționează școli doctorale activitățile de seminar pot fi desfășurate de doctoranzi, autori de lucrări științifice în specialitatea postului ocupat publicate la edituri sau în reviste recunoscute în domeniul științelor juridice.

În cadrul activităților de laborator (laborator criminalistic, clinică juridică, informatică juridică etc.), alături de cadrele didactice de specialitate, pot participa și alți specialiști, practicieni în domeniu, cu înaltă calificare și recunoaștere profesională, precum și studenți-doctoranzi.

Activitățile de practică se vor realiza sub coordonarea unui cadru didactic titular. Pot fi atrași în program și alți specialiști, practicieni în domeniu, cu înaltă calificare și recunoaștere profesională (e.g. judecători, procurori, notari, avocați, practicieni în insolvență etc., pe baza de acord instituțional.

Procentul de posturi didactice ocupate cu cadre didactice titulare trebuie să fie de minimum 70%. Calitatea de titular există numai în raport cu o singură instituție de învățământ superior, unde cadrul didactic are contract de muncă pe perioada nedeterminată, conform legii. La

verificarea acestui standard vor fi luate în considerare și cadrele didactice angajate cu contract individual de muncă pe perioadă nedeterminată cu statut profesional special (e.g. magistrați, experți).

Cerințele privind ponderea profesorilor, conferențiarilor, lectorilor sunt cele stabilite de standardele generale ARACIS, în funcție de faza de autorizare sau acreditare a instituției respective și a programului evaluat.

Personalul asociat trebuie să facă dovada experienței și titlului științific în raport cu profilul disciplinei acoperite.

Personalul didactic care ocupă mai mult de o normă universitară va redacta o declarație pe proprie răspundere în care va trebui să indice modul de repartizare a normei sau normelor suplimentare, în cadrul instituției proprii sau în cadrul altor instituții de învățământ superior. Se recomandă ca un cadru didactic să nu depășească un număr de două norme universitare.

Din personalul de conducere trebuie să facă parte în special cadre didactice de prestigiu în domeniul juridic, având funcția de bază la instituția respectivă.

Următoarele criterii normative/standarde se referă la toate posturile didactice constituite pentru programul de studii (specializarea) evaluată (conform unui stat de funcțiuni cumulativ în care se includ posturile întregi sau fracțiunile de posturi, după caz, din toate departamentele colaboratoare de la programele de licență și master).

1. Posturile didactice se constituie conform reglementărilor legale în vigoare în state de funcții la începutul fiecărui an universitar.
2. Statele de funcții se întocmesc în funcție de forma de învățământ:
 - i. State de funcții la programele IF (programe licență și master) întocmite de departamentele de specialitate;
 - ii. State de funcții la programele de IFR și ID (programe licență și master) întocmite de Departamentul (Centrul) ID/IFR în regim plată cu oră.
3. Personalul didactic trebuie să îndeplinească cerințele legale pentru ocuparea posturilor și să aibă calificarea și activitatea de cercetare în domeniul postului.
4. În vederea asigurării calității prestației didactice și de cercetare științifică, se recomandă ca numărul de norme didactice acoperite de un cadru didactic cu norma de bază, din toate statele de funcțiuni (IF și ID), să fie de maximum 3 (la cele 2 norme în regim plată cu ora încărcarea fiind minimă, conform postului didactic). Un cadru didactic asociat nu poate acoperi mai mult de 3 norme în sistemul universitar.

În vederea autorizăției de funcționare provizorie, instituția trebuie să aibă la fiecare specializare cel puțin 70% din posturi constituite conform normelor legale ocupate cu cadre didactice titularizate în învățământul superior, conform normelor legale, iar dintre acestea cel puțin 25% să fie acoperite de profesori universitari și conferențieri universitari.

Numărul de cadre didactice cu normă întreagă trebuie să fie mai mare de 40% din numărul total de posturi didactice constituite conform legii.

În vederea acreditării/evaluării periodice, instituția de învățământ superior trebuie să aibă pentru fiecare program din ciclul de licență cel puțin 70% din totalul posturilor acoperite cu cadre didactice titularizate în învățământul superior, conform normelor legale (cu normă de bază sau cu post rezervat), din care cel puțin 25% să aibă gradul didactic de profesor sau de conferențiar.

1.2 Conținutul procesului de învățământ

În instituțiile de învățământ superior, procesul de învățământ al programelor de studii din domeniul de licență **Drept** are în ansamblu următorul conținut:

Tabelul 3. Centralizator al indicatorilor privind organizarea procesului de învățământ la programele de licență

Indicator	Nivel
1. Durata studiilor la forma de învățământ IF, IFR sau ID	4 ani = 8 semestre
2. Durata unui semestru privind activitatea didactică	14 săptămâni*
3. Numărul de ore de activitate didactică pe săptămână	22 – 28 ore
4. Numărul de ore din de activitate organizată prevăzută în planul de învățământ pentru întregul ciclu al studiilor de licență	2464-2688 ore
5. Numărul total de credite obligatorii	240 ECTS
6. Numărul de credite obligatorii pe semestru	30 ECTS
7. Numărul de discipline (obligatorii+opționale) pe semestru	5 -7
8. Durata practicii de specialitate (anii I-III facultativ și în anul IV obligatoriu), universitățile putând stabili, în funcție de specificul convențiilor de practică, dacă se derulează în interiorul sau în afara celor 14 săptămâni de practică)	224 de ore
9. Durata pentru elaborarea lucrării de licență (în semestrul VIII)	2 săptămâni
10. Numărul de credite alocate unei discipline	Min. 2– max. 6 ECTS
11. Numărul de credite alocate pentru practica de specialitate	3 ECTS
12. Numărul de credite alocate pentru promovarea lucrării de licență (în afara celor 180 de credite obligatorii)	10 ECTS
13. Numărul de credite alocate educației fizice ca disciplină obligatorie, peste numărul de credite obligatorii	3-4 ECTS
14. Raportul dintre numărul orelor de curs și numărul celor aplicative (seminare, laboratoare, proiecte, stagii de practică)	Raport 1/1, cu o abatere admisă de ± 20%
15. Echivalența în ore a unui credit ECTS	25 ore
16. Numărul de săptămâni pentru sesiunile de examene pe semestru	2-3 săpt.
17. Numărul minim de săptămâni pentru sesiunile de restanțe	Min 1 săpt.
18. Numărul maxim de studenți pe serie	150+20%
19. Numărul maxim de studenți pe grupă IF	30
20. Numărul maxim de studenți pe grupă IFR	30
21. Numărul maxim de studenți pe grupă ID	25
22. Raportul maxim dintre numărul de studenți de la programul evaluat și numărul de cadre didactice care predau la program (având în vedere și cadrele didactice asociate)	25

* Acestea cuprind și stagiile de activități practice de specialitate și de elaborare a lucrării de licență.

Planul de învățământ va conține **discipline fundamentale**, **discipline de specialitate în domeniu** și **discipline complementare**, grupate la rândul lor în discipline obligatorii, opționale și facultative conform deciziei organizatorului programului de studii.

Planurile de învățământ sunt elaborate cu respectarea următoarelor cerințe:

- să se regăsească disciplinele conform prezentului standard;
- să se respecte structurile pe tipuri de discipline, conform nomenclatorului de discipline din prezentul standard;

- c) să se regăsească definirea clară și delimitarea precisă a competențelor profesionale și transversale;
- d) să fie asigurată compatibilitatea cu planurile și programele de studii similare din țări ale Uniunii Europene;
- e) să fie asigurată compatibilitatea la nivel național prin consultarea nomenclatorului de discipline stabilite.

Disciplinele din planul de învățământ se grupează după *categoria formativă* și după *opționalitate*.

Ponderea disciplinelor se determină pe baza numărului de ore didactice alocate în planul de învățământ.

Aceasta se încadrează astfel:

Tabelul 4. Ponderea disciplinelor de studii după categoria formativă

Tip disciplină	Notăție	Pondere %
Discipline fundamentale	DF	Min. 40%
Discipline de domeniu	DD	-
Discipline de specialitate	DS	Min 40%
Discipline complementare	DC	Min. 10%
Total		100%

Tabelul 5. Ponderea orelor de activitate didactică după opționalitate

Tip disciplină	Notăție	Pondere %
Discipline obligatorii	DO	70-80%
Discipline opționale (la alegere)	DA	20-30%
Discipline facultative	DF	-
Total		100% +DF

1.2.1 Discipline fundamentale (generale)

Sucesiunea și tipul disciplinelor fundamentale (generale) în planul de învățământ sunt la latitudinea universităților.

Disciplinele fundamentale trebuie să figureze în planul de învățământ cu minimum 2 ore de curs și, de regulă, 2 ore de seminar.

Nr.crt.	Disciplina
1.	Teoria generală a dreptului
2.	Drept roman
3.	Drept constituțional și Instituții politice
4.	Drept administrativ
5.	Drept civil (Teoria generală, Persoanele, Drepturile reale, Teoria obligațiilor, Contracte speciale, Succesiunile)
6.	Drept penal (Partea generală și Partea specială)
7.	Drept procesual civil
8.	Drept procesual penal
9.	Istoria Statului și Dreptului

1.2.2 Discipline de specialitate

Lista disciplinelor de specialitate în planul de învățământ este orientativă și deschisă, iar opționalitatea (caracterul obligatoriu/opțional/facultativ) este la latitudinea universităților.

Nr. crt.	Disciplina
1.	Drept internațional public
2.	Dreptul mediului
3.	Drept comparat și sisteme de drept
4.	Dreptul proprietății intelectuale
5.	Dreptul contractelor administrative
6.	Dreptul transporturilor
7.	Dreptul asigurărilor
8.	Drept execuțional penal
9.	Dreptul comunicațiilor și al noilor tehnologii
10.	Dreptul concurenței
11.	Drept notarial
12.	Drept comercial/Dreptul afacerilor
13.	Dreptul comerțului internațional
14.	Organizații și relații internaționale
15.	Drept Diplomatic și Consular
16.	Drept bancar
17.	Dreptul consumului
18.	Criminalistică
19.	Criminologie
20.	Medicină Legală
21.	Dreptul familiei
22.	Drept financiar și fiscal
23.	Dreptul Uniunii Europene
24.	Dreptul muncii și securității sociale
25.	Drept internațional privat
26.	Publicitate imobiliară
27.	Protecția internațională a drepturilor omului

1.2.3 Discipline complementare

Lista disciplinelor complementare în planul de învățământ este orientativă și deschisă, iar opționalitatea este la latitudinea universităților.

Nr. crt.	Disciplinele
1.	Filosofia juridică
2.	Logică juridică
3.	Retorica
4.	Sociologie juridică
5.	Economie

6	Organizarea și etica profesiilor juridice
7	Metodologia studiului dreptului/Introducere în studiul dreptului
8	Scriere academică

1.2.4 Alte aspecte/observații privind disciplinele la programul de studii: *Drept*

În planul de învățământ pot figura și alte discipline obligatorii, stabilite de instituțiile de învățământ superior.

Cel puțin 50% dintre disciplinele opționale enumerate trebuie să figureze în planul de învățământ. De asemenea, în planul de învățământ pot figura și alte discipline opționale stabilite de instituțiile de învățământ superior.

Ponderea disciplinelor opționale din totalul disciplinelor creditate este între 20 % - 30 % .

Se recomandă ca în structura planului de învățământ să figureze disciplinele limbi străine și informatică.

Precizări privind succesiunea unor discipline:

- ☐ În anul I vor figura *Teoria generală a dreptului, Dreptul constituțional și Instituții politice, Dreptul civil;*
- ☐ *Dreptul internațional public* va fi studiat după parcurgerea cursurilor de *Drept constituțional și Instituții politice;*
- ☐ *Dreptul financiar și fiscal* va fi studiat după parcurgerea cursului de *Drept administrativ* (sau cel puțin a primei părți a acestei materii);
- ☐ *Dreptul Drept comercial/Dreptul afacerilor* va fi predat după parcurgerea *Contractelor speciale;*
- ☐ *Dreptul familiei* va fi predat după parcurgerea *Dreptului civil* sau, cel puțin, a materiilor *Teoria generală a dreptului civil, Persoanele, Drepturile reale, Teoria obligațiilor;*
- ☐ *Dreptul internațional privat* va fi studiat după parcurgerea *Dreptului civil* și a *Dreptului familiei;*
- ☐ *Dreptul comerțului internațional* va fi studiat după *Dreptul comercial/Dreptul afacerilor* și *Dreptul internațional privat;*
- ☐ *Dreptul concurenței* va fi studiat după parcurgerea *Dreptului comercial/ Dreptul afacerilor;*
- ☐ *Dreptul proprietății intelectuale* va fi studiat după parcurgerea *Dreptului civil, Teoria generală a obligațiilor;*
- ☐ *Disciplinele Criminalistică* și *Drept execuțional penal* vor fi studiate după parcurgerea *Dreptului penal special.*

1.3 Conținutul fișelor disciplinelor

Fișele disciplinelor trebuie să conțină cel puțin următoarele informații: categoria formativă a disciplinei (fundamentală, de specialitate etc.); regimul disciplinei (obligatorie, opțională, facultativă); numărul de ore pe semestru; numărul de credite; disciplinele anterioare condiționate sau recomandate; competențele specifice pe care le asigură disciplina; conținutul disciplinei; bibliografia, modul de evaluare a studentului, precum și precizări asupra activităților de predare (cursuri), a activităților de seminar și a celor practice, cu menționarea temelor și a numărului de ore afectate parcurgerii fiecărei teme.

1.4 Practica

Practica de specialitate se va organiza în anii I-III facultativ și în anul IV obligatoriu, la judecătoria și tribunale, parchetele de pe lângă judecătoria și tribunale, birouri/societăți de

avocați, cabinete notariale, birouri ale executorilor judecătorești, birourile consilierilor juridici, mediatorilor, compartimentele juridice ale consiliilor locale și județene, prefecturi, direcții juridice și servicii de contencios din ministere, compartimentele juridice ale societăților sau regiilor autonome, asociațiilor, diplomație etc.

Pentru buna derulare a programelor de practică, facultățile stabilesc prin hotărâre a consiliului facultății dacă practica se efectuează comasat sau pe parcursul semestrului. Evaluarea practicii se face prin „colocviu”, cu notare de la 1 la 10.

Pentru practica de specialitate fișa disciplinei precizează: misiunea practicii, obiectivele, tematica, tipurile de activități și eșalonarea lor pe durata studiilor, sarcinile studentului, resursele disponibile (umane, bibliografice, site-uri specializate etc.) formele și criteriile de evaluare a rezultatelor învățării.

Unitățile de învățământ au încheiate convenții sau contracte de practică cu societăți /instituții de profil în vederea asigurării unui cadru adecvat efectuării stagiilor practice.

1.5 Rezultatele învățării

Instituția de învățământ trebuie să ofere informații și date despre calificările, programele de studii, diplomele, personalul didactic și de cercetare, facilitățile oferite studenților și despre orice aspect de interes pentru public, în general, și pentru studenți, în special (de exemplu: Regulament de formare profesională a studenților, Regulament de acordare a burselor și altor forme de sprijin material pentru studenții la studiile de licență / master).

Competențele profesionale și transversale dobândite de studenți trebuie să fie suficiente pentru a le permite la absolvire angajarea pe piața muncii, dezvoltarea unei afaceri proprii sau continuarea lor în ciclul următor. Competențele trebuie definite pentru fiecare specializare în parte și trebuie să fie prezentate într-o secțiune distinctă a Planului de învățământ.

Instituția de învățământ dispune de mecanisme pentru analiza periodică a cunoașterii transmise și asimilate de către studenții la studiile de licență / master și pentru analiza schimbărilor care se produc în profilurile calificărilor; perioada analizei nu trebuie să depășească durata unui ciclu de școlarizare.

Instituția de învățământ dispune de programe de stimulare a studenților performanți, precum și de programe de sprijin a celor cu dificultăți în învățare.

1.5.1 Evaluarea studenților

Formele de evaluare prevăzute în planul de învățământ sunt: examenul, colocviul, verificarea pe parcurs și prezentarea proiectului. La disciplinele care au o componentă practică/proiect, colocviul/examenul practic/proiectul este obligatoriu, iar promovarea condiționează prezentarea la examenul teoretic, iar aceste precizări se înscriu în fișa disciplinei.

Instituția de învățământ are un regulament privind evaluarea și notarea studenților, care este aplicat în mod riguros și consecvent. Toate examenele se desfășoară în campusul universitar, (examinare orală sau scrisă), în prezența cadrului didactic titular de curs și a cel puțin unui colaborator de specialitate.

Fiecare activitate didactică, de cercetare sau practică prevăzută în planul de învățământ al unui program de studii se încheie cu o evaluare finală. Rezultatele evaluării se concretizează în note de la 1 la 10, exprimate în numere întregi, nota minimă de promovare fiind 5.

Într-o instituție de învățământ de stat, orice student are dreptul de a se prezenta, fără taxă percepută, în anul universitar curent, la două evaluări finale pentru fiecare disciplină studiată pe

parcursul anului universitar conform planului de învățământ din anul universitar în care s-a înscris.

Examenul se desfășoară oral sau scris, în prezența cadrului didactic titular de curs și a cel puțin unui colaborator.

Examenul scris poate consta într-un test grilă sau într-o probă de sinteză, cu mai multe subiecte, care să acopere întreaga materie.

Este recomandabil ca examenul scris să nu fie constituit exclusiv din teste grilă; se poate combina testul grilă cu subiecte ce presupun redactare, pentru verificarea metalimbajului de specialitate și a raționamentului specific domeniului, precum și cu subiecte care presupun rezolvarea unei probleme practice (speță);

La forma de învățământ cu frecvență, FR nu se vor susține examene on-line. Evaluarea se face pe grupe, într-o zi un cadru didactic neputând evalua sub forma examenului oral mai mult de 2 grupe de studenți.

Se respectă modalitatea de examinare prevăzută în Fișa disciplinei.

Nota înregistrată la evaluarea finală nu poate fi realizată doar pe baza unui referat redactat de student sau pe baza rezultatelor evaluărilor pe parcurs.

Rezultatele obținute de studenți pe parcursul pregătirii sunt înregistrate în conformitate cu legislația în vigoare, în formulare omologate în acest sens (cataloage, centralizatoare, registre matricole, foi matricole).

1.5.2 Examenul de licență

Examenul de licență/diplomă, se susține în conformitate cu *Ordinul Ministrului privind cadrul general de organizare a examenelor de finalizare a studiilor în învățământul superior* și pe baza unei metodologii/proceduri proprii aprobate anual de Senatul universității.

Instituția, pe baza Metodologiei cadru, are elaborate propriile regulamente pentru organizarea examenului de licență. Regulamentul universității va cuprinde **descrierea probei privind evaluarea cunoștințelor fundamentale și de specialitate, modalitățile și procedurile** prin care se asigură originalitatea conținutului lucrărilor ce urmează a fi susținute, precum și modalitățile și procedurile de interzicere a comercializării lucrărilor de licență.

Examenul **de licență** se poate desfășoară, potrivit reglementărilor în vigoare, în două probe, după cum urmează:

a) proba 1: evaluarea cunoștințelor fundamentale și de specialitate

b) proba 2: prezentarea și susținerea lucrării de licență

1.5.3 Elaborarea lucrării de finalizare a studiilor

Pentru elaborarea lucrării de licență se vor acorda 2 săptămâni în planul de învățământ al anului IV, semestrul 8, iar pentru proba 1 a examenului de licență tematica și bibliografia se publică pe site-ul web al instituției de învățământ superior, cu cel puțin 6 luni înainte de susținerea examenului. Se recomandă includerea în tematica probei de evaluare a cunoștințelor fundamentale și de specialitate a disciplinelor ***Drept civil, Drept penal, Drept procesual civil, Drept procesual penal.***

Lucrarea de licență este o lucrare cu caracter științific, pe care absolventul o realizează și o susține în fața comisiei, în vederea obținerii diplomei de licență. Acesta trebuie să conțină rezultate ale propriilor cercetări și investigații în domeniul temei alese, care vor deține ponderea principală în volumul lucrării; trebuie să demonstreze familiarizarea cu literatura relevantă

pentru tema abordată, rigoare științifică și metodologică, să aibă o structură logică și să fie redactată coerent, în stil științific, iar forma grafică să respecte normele academice specifice domeniului.

Tema aleasă sau propusă este relevantă pentru domeniul/specializarea absolvită. În metodologiile/procedurile interne ale instituției de învățământ proprii sunt prevăzute condițiile de acceptare a lucrărilor de licență. Cadrul didactic coordonator este responsabil, împreună cu candidatul în legătură cu asigurarea autenticității lucrării. Este recomandabil ca lucrările de licență să fie verificate cu un soft antiplagiat; universitățile stabilesc care este procentul de similitudine acceptat.

1.6 Studenții. Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați

1.6.1 Admiterea

Admiterea se organizează în conformitate cu legislația în vigoare, precum și cu metodologiile proprii instituției. Instituția aplică o politică transparentă a recrutării și admiterii studenților, anunțată public cu cel puțin 6 luni înainte de aplicare.

Admiterea se face în limita capacității de școlarizare stabilite de ARACIS și publicate în HG din anul curent.

Studenții înmatriculați au încheiat cu instituția un Contract de școlarizare, în care sunt prevăzute drepturile și obligațiile părților.

Este o cerință minimă existența unei selecții bazate pe rezultatele la examenul de bacalaureat. Un examen scris de admitere va fi menționat în analiza SWOT.

1.6.2 Criterii privind stabilirea numărului maxim maximum de studenți care pot fi școlarizați

Raportul dintre numărul total de studenți (din întregul ciclu de școlarizare de licență și master, înmatriculați la formele de învățământ IF, IFR sau/și ID) și numărul total al cadrelor didactice (cu contract individual de muncă pe durată nedeterminată sau determinată, respectiv titulari + asociați), la nivelul tuturor programelor de studii universitare de licență din domeniul **Drept**, este maximum **30/1**².

Formațiile de studii (serii, grupe, subgrupe) la IF sunt astfel dimensionate încât să asigure desfășurarea eficientă a procesului de învățământ:

- seria de curs, **maximum 150 de studenți, cu o variație de +20%**³;
- grupa de studenți, **maximum 30 studenți**.

Taxele de școlarizare ale studenților sunt calculate în concordanță cu costurile medii de școlarizare pe an universitar din învățământul public finanțat de la buget și au la bază o fundamentare detaliată.

Taxele de școlarizare și cele adiționale (*taxe de susținere a examenului de licență, taxe de eliberare a diferitelor duplicate la anumite documente etc.*), aferente anului universitar în curs, fac parte integrantă din contractul de studii, nu pot fi modificate în timpul anului universitar, sunt aprobate de Senatul Universității și sunt făcute publice, inclusiv pe site-ul instituției.

² În aceeași instituție, un cadru didactic se poate regăsi la mai multe programe de licență din domeniul **Drept**

³ Numărul maxim de studenți dintr-o serie de studii este condiționat suplimentar de baza materială a facultății/universității (capacitatea și dotarea sălilor de predare).

1.7 Cercetarea științifică

Planul de cercetare științifică va fi întocmit la nivel de departamente, dacă facultatea are mai multe departamente, și de facultate, urmărindu-se corelarea domeniilor juridice investigate.

La activitatea științifică și de cercetare, alături de cadrele didactice de specialitate și studenți, se recomandă a participa și alți specialiști, practicieni în domeniu.

Colaborarea cu alte facultăți și instituții de profil, fie din țară, fie din străinătate, poate fi cuprinsă în planul de cercetare al fiecărei facultăți sau într-un plan separat.

Publicarea rezultatelor cercetărilor științifice se va face în reviste cu prestigiu recunoscut sau indexate în baze de date internaționale recunoscute, precum și în publicații proprii ale universităților, avându-se în vedere revistele/editurile menționate și de comisia de specialitate a C.N.A.T.D.C.U. Activitatea științifică a cadrelor didactice trebuie să aibă ca rezultat cel puțin 4 lucrări în domeniul disciplinei/disciplinelor predate pe ultimii trei ani, în edituri/reviste cuprinse în standardele legale minimale de ocupare a posturilor.

Asimilate cercetării științifice vor fi și: studiile, lucrările, consultațiile și expertizele solicitate în vederea elaborării de acte normative cu putere de lege.

Sesiunile științifice trebuie organizate conform planului stabilit de Consiliul facultății (cel puțin un eveniment științific anual), cu participarea practicienilor și specialiștilor în domeniu și asigurarea vizibilității naționale/internaționale.

Fiecare cadru didactic și de cercetare propriu desfășoară activități de cercetare științifică în domeniul disciplinelor pe care le acoperă, valorificate prin publicații în reviste de specialitate sau edituri din țară sau din străinătate, indexate în baze de date sau recunoscute de către comunitatea științifică din domeniu, comunicări științifice prezentate la sesiuni, simpozioane, seminarii etc. din țară și/sau străinătate, rapoarte de cercetare, de expertiză, de consultanță etc., pe bază de contracte sau convenții încheiate cu parteneri din țară și/sau străinătate, cu evaluare atestată de către comisii de specialitate etc.

1.8 Baza materială

Baza materială trebuie să corespundă obiectivelor procesului de învățământ și cercetare științifică, precum și numărului de cadre didactice și de studenți pentru specializarea supusă evaluării.

Dotarea laboratoarelor trebuie să asigure desfășurarea procesului de învățământ în acord cu prevederile fișelor disciplinelor, precum și desfășurarea activităților de cercetare științifică.

Unitatea de învățământ trebuie să dispună de sisteme informatice și sisteme de comunicații (rețele de calculatoare, acces la Internet etc.) la dispoziția cadrelor didactice și a studenților. În sălile și laboratoarele pentru disciplinele care presupun utilizarea de programe informatice trebuie să se asigure la fiecare post de lucru câte un calculator, la care pot lucra simultan maximum doi studenți în cadrul programelor de studii de licență și un singur student în cadrul programelor de studii de master.

Pentru fiecare disciplină din planul de învățământ (cu excepția celor facultative) trebuie să se asigure în bibliotecile proprii cursuri și materiale bibliografice accesibile și în format electronic (prin intranet, platforme de e-learning sau la calculatoarele din laborator / bibliotecă).

Facultățile de drept trebuie să aibă obligatoriu laboratoare de informatică și de criminalistică, iar acolo unde este posibil pot să fie înființate și laboratoare de clinică judiciară (săli amenajate pentru pregătirea și susținerea unor procese simulate).

Dotarea laboratoarelor trebuie să asigure pregătirea unei grupe de studenți. Sistemele informatice vor fi conectate la INTERNET, accesul fiind asigurat atât la laboratorul de informatică, cât și la departamente.

Bibliotecile trebuie să dispună de un fond propriu de carte juridică actualizat anual, de abonamente la reviste de specialitate, inclusiv de literatură juridică străină, raportat la numărul de studenți și la ponderea formelor de învățământ. Se recomandă ca raportul număr de cărți/ număr de studenți, în special la disciplinele obligatorii să fie de 1/5. Trebuie să se asigure accesul la baze de date on-line cu reviste/literatură juridică, inclusiv din străinătate.

2 STANDARDE SPECIFICE EVALUĂRII DOMENIULUI DE STUDII DE MASTER (CICLUL II): DREPT

**Tabelul 3. – Domeniile de studii universitare master (DM) aferente
Comisiei de Specialitate nr.3 Științe Juridice**

Cod DFI	Domeniul fundamental DFI	Domeniul de studii universitare de master (DM)
40	Științe Sociale	Drept

Sursa: HG nr. 654/2016 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. HG nr. 376/2016 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2016-2017, în vigoare de la 23.09.2016

HG domenii master_ 16 iulie 2014 <http://www.edu.ro/index.php/articles/21868>

Programele de studii universitare de master în domeniul Drept se pot organiza cu: 60 ECTS, 90 ECTS sau 120 ECTS

2.1 Criterii de departajare a programelor de master

2.1.1 Masterul profesional

Programele de masterat profesional sunt orientate preponderent spre **formarea competențelor profesionale**.

Competența reprezintă capacitatea dovedită de a selecta, combina și utiliza adecvat cunoștințe, abilități și alte achiziții (valori și atitudini), în vederea rezolvării cu succes a unei anumite categorii de situații de muncă sau de învățare, precum și pentru dezvoltarea profesională sau personală în condiții de eficacitate și eficiență. În contextul Cadrului European al Calificărilor, competența este descrisă din perspectiva responsabilității și autonomiei.

Prin **competență profesională** se înțelege capacitatea dovedită de a selecta, combina și utiliza adecvat cunoștințe, abilități și alte achiziții (valori și atitudini), în vederea rezolvării cu succes a unei anumite categorii de situații de muncă sau de învățare, circumscrise profesiei respective, în condiții de eficacitate și eficiență.

Competențele profesionale reprezintă ansamblul unitar și dinamic al cunoștințelor și abilităților.

Cunoștințele, ca dimensiune cognitivă și element structural al competenței, se exprimă prin următorii descriptori:

- (1) Cunoaștere, înțelegere și utilizare a limbajului specific;
- (2) Explicare și interpretare.

Abilitățile, ca dimensiune funcțional - acțională și element structural al competenței, se exprimă prin următorii descriptori:

- (3) Aplicare, transfer și rezolvare de probleme;
- (4) Reflecție critică și constructivă;
- (5) Creativitate și inovare.

Fiecare calificare corelată unui anumit ciclu de studii (licență, masterat, doctorat) este definită în baza descrierii generale a **rezultatelor învățării** și se exprimă prin:

a) Competențe profesionale generale, care se dezvoltă în cadrul mai larg al *domeniului de studii*;

b) Competențe profesionale specifice, care se dezvoltă în cadrul mai restrâns al unui *program de studii*.

Un program de master profesional în domeniul **Drept** trebuie să fie orientat preponderent spre formarea competențelor profesionale specializate și aprofundarea cunoștințelor juridice obținute prin programul de licență, crescând astfel șansele de angajare într-o profesie juridică.

Conținutul disciplinelor circumscrise programului de master trebuie să fie diferit în procent de minimum de 75% față de conținutul programului de licență. Se pune accent pe practică și formarea abilităților profesionale practice.

Candidații la programul universitar de master profesional trebuie să fie absolvenți cu diplomă de licență indiferent de domeniul în care aceasta este emisă.

Formațiile de studii sunt de maximum 75 de studenți pentru o serie de curs și de maximum 25 de studenți pentru o grupă de seminar.

Un program de studii de master profesional se individualizează dacă în planul său de învățământ raportul dintre numărul de ore la disciplinele cu caracter aplicativ (seminar, proiecte, laboratoare, practică) și cele de predare (curs) se încadrează în intervalul 1,2 – 1,5.

La programele de masterat care au o componentă internațională, în planul de învățământ există cel puțin două discipline care să dezvolte competențe de conversație într-o limbă de circulație internațională.

2.1.2 Masterul de cercetare științifică

Se încadrează în categoria ”Master de cercetare științifică” programele realizate în cadrul unor proiecte de cercetare sau în afara acestora, cu condiția ca strategia de cercetare a facultății să prevadă printre obiective și participarea masteranzilor la temele de cercetare circumscrise programului de master.

Masteratele de cercetare științifică sunt orientate preponderent spre formarea competențelor de cercetare științifică. Învățarea realizată în cadrul masterului de cercetare poate fi echivalată cu primul an de studii din cadrul programelor de studii universitare de doctorat. Masterul de cercetare este exclusiv la forma de învățământ cu frecvență și poate fi organizat în cadrul școlilor doctorale.

Cercetarea științifică cuprinde cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă.

Cercetarea fundamentală – activitatea desfășurată, în principal, pentru a dobândi cunoștințe noi cu privire la fenomene și procese, precum și în vederea formulării și verificării de ipoteze, modele conceptuale și teorii.

Cercetarea aplicativă – activitatea destinată, în principal, utilizării cunoștințelor științifice pentru perfecționarea sau realizarea de noi produse, tehnologii și servicii.

Candidații la programele de masterat de cercetare științifică trebuie să fie absolvenți cu diplomă de licență în ramura de știință.

Practica se va desfășura, pe cât posibil, în unități de cercetare științifică și/sau laboratoare de cercetare ale instituțiilor de învățământ superior, ce organizează programele respective de master de cercetare.

Formațiile de studii sunt de maximum 50 de studenți pentru o serie de curs și de maximum 25 de studenți pentru o grupă de seminar. Eventuale depășiri ale acestor cifre vor fi aprobate, în mod justificat, de Senatele universitare.

Un program de studii de master de cercetare științifică se individualizează dacă în planul său de învățământ raportul dintre numărul de ore la disciplinele cu caracter aplicativ (cercetare fundamentală și aplicată) și cele de predare (curs) se încadrează în intervalul 1,2 – 1,5.

Dintre cadrele didactice care predau în cadrul masteratelor de cercetare, minimum doi sunt conducători de doctorat titulari în cadrul instituției evaluate în domeniul de care aparține programul de master de cercetare.

Unul dintre obiective va fi realizarea de către masteranzi a unor rapoarte de cercetare, care să aibă ca obiect una dintre temele stabilite ca prioritară. Este esențială formarea unor abilități specifice metodologiei cercetării juridice.

2.1.3 Masterul didactic

Formarea inițială a profesorilor prin programe universitare de master didactic se află în curs de reglementare la nivelul Ministerului Educației și Cercetării Științifice, *conform OM 5713 / 04.11.2016*. Principalele atribuții ale grupului de lucru constituit prin acest ordin sunt de a revizui cadrul normativ privind înființarea și funcționarea programelor universitare de master didactic și de a elabora o metodologie corespunzătoare.

2.2 Personalul didactic

Toate posturile didactice de predare constituite conform normelor legale vor fi acoperite de cadre didactice titularizate în învățământul superior potrivit legii, având gradul de profesor universitar, conferențiar universitar sau lector/șef de lucrări, cu titlul științific de doctor în domeniul disciplinelor din postul ocupat.

Restul activităților didactice de seminarizare, lucrări aplicative, proiecte etc., pot fi acoperite și de alte cadre didactice titularizate în învățământul superior cu titlul științific de doctor în specialitatea disciplinelor aflate în postul didactic pe care îl ocupă.

Universitatea dispune de cadre didactice titulare proprii, cu titlu de profesor sau conferențiar, fără a fi neapărat implicate în program, pentru cel puțin jumătate din disciplinele aferente programului. Dintre cadrele didactice care predau în cadrul masteratelor de cercetare, minimum doi sunt conducători de doctorat titulari în cadrul instituției evaluate în domeniul de care aparține programul de master de cercetare.

2.3 Organizarea procesului de învățământ

Programele de studii de masterat din domeniul *Drept* vor avea între 4 și 8 discipline pe semestru; acestea pot fi definite și ca module de discipline cu caracter general.

Tabelul 7. Centralizator indicatori privind organizarea procesului de învățământ la programele de master

Indicator	Nivel
1. Durata programelor de master	a) 1 an -2 semestre b) 1,5 ani-3 semestre c) 2 ani – 4 semestre
2. Numărul total de credite obligatorii	a) 60 ECTS a) 90 ECTS b) 120 ECTS
3. Durata unui semestru privind activitatea didactică	14 săptămâni*
4. Numărul de ore pe săptămână	12-20 ore
5. Numărul de ore didactice organizate pentru întregul ciclu al studiilor de master	b) 336-560 ore c) 504-840 ore d) 672- 1120 ore
6. Numărul de discipline pe semestru	Min. 4- max. 8

7. Numărul minim de credite pe semestru	30 ECTS
8. Numărul de credite alocat unei discipline	Min 4– max. 10 ECTS
9. Durata minimă a practicii de specialitate	a) 1 săpt. b) 3 săpt. c) 4 Săpt.
10. Durata pentru elaborarea lucrării de disertație	Min. 2 săptămâni
11. Numărul de credite alocat pentru promovarea lucrării de disertație	10 ECTS
12. Raportul dintre numărul orelor aplicative și cele de curs	1,2 – 1,5
13. Ponderea examenelor în total evaluări finale	Min 50%
14. Numărul minim de săptămâni sesiuni de examene pe semestru	2 săpt.
15. Număr minim de săptămâni sesiune restanță	1 săpt.
16. Numărul maxim de studenți pe serie	75
17. Numărul maxim de studenți pe grupă	25

** Acestea cuprind și stagiile activității practice și elaborarea lucrării de disertație.*

2.4 Practica

Pentru programele de master profesional este obligatorie practica, cel puțin un semestru, în profesii juridice specifice programului de master.

Practica pentru studenții înmatriculați la programe de master profesional se poate efectua în organizațiile în care sunt încadrați în muncă masteranzii (dacă își desfășoară activitatea în domeniul programului de masterat sau dacă organizația respectivă are departamente în domeniul programului de masterat) sau, în situația în care nu au un loc de muncă, în organizații economice.

Practica pentru studenții înmatriculați la programe de master de cercetare se va desfășura, pe cât posibil, în unități de cercetare științifică și/sau laboratoare de cercetare ale instituțiilor de învățământ superior, care organizează programele respective de master de cercetare.

Practica va cuprinde un număr minimum de 6 ore pe săptămână.

Pentru programele de master de cercetare va exista în semestrul al doilea practică în cadrul unui institut de cercetare al facultății sau în cadrul Școlii doctorale.

La masteratele de cercetare științifică ponderea practicii se situează în intervalul 10-15% din total (incluzând și proiectele de cercetare și practica pentru elaborarea lucrării de disertație).

2.5 Elaborarea lucrării de finalizare a studiilor

Pentru elaborarea lucrării de disertație se vor acorda 2 săptămâni în planul de învățământ al semestrului al doilea. În cazul masterului de cercetare aceasta perioadă se poate suprapune cu stagiul în institutul de cercetare sau în Școala doctorală.

Accentul pe Metodologia cercetării este esențial.

Tema disertației se stabilește de către conducătorul de disertație împreună cu masterandul și se corelează cu programul de pregătire universitară de masterat, cu domeniul de competență al conducătorului de disertație. Tema disertației se aprobă de conducerea facultății sau departamentului în care se desfășoară studiile universitare de masterat.

Disertația trebuie să demonstreze cunoașterea științifică avansată a temei abordate, să conțină elemente de originalitate în dezvoltarea sau soluționarea temei, precum și modalități de validare științifică a acestora. Prin conținutul său tematic, obiective, metodologie și conținut aplicativ

lucrarea de disertație trebuie să reprezinte un progres semnificativ în raport cu cerințele normale existente față de o lucrare de licență.

Suportul bibliografic al lucrării de disertație trebuie să facă dovada că autorul acesteia a parcurs principalele lucrări de referință ale domeniului, din ultimii ani, atât din literatura de specialitate internațională cât și din cea autohtonă.

Universitățile au și utilizează un software antiplagiat și au regulamente și proceduri clare pentru verificarea lucrărilor de disertație. Lucrările de disertație sunt verificate cu un soft antiplagiat, iar universitățile stabilesc care este procentul de similitudine acceptat. Conducătorii științifici ai lucrării de disertație este responsabil, împreună cu masterandul în legătură cu autenticitatea lucrării.

In cazul lucrării de disertație a unui absolvent de master de cercetare:

- a) obiectivele lucrării de disertație trebuie să aibă în vedere rezolvarea unei teme de cercetare propriu-zisă;
- b) lucrarea de disertație trebuie să probeze capacitatea masterandului de a desfășura independent o cercetare de birou și /sau o cercetare de teren;
- c) finalitatea aplicativă a lucrării de disertație vizează capacitatea masterandului de implementare practică a soluțiilor proprii, rezultate din cercetarea întreprinsă;
- d) lucrarea de disertație trebuie să cuprindă două componente finale legate de *limitele cercetării* și, respectiv *direcții viitoare de cercetare*.

Pentru elaborarea, susținerea și promovarea examenului de disertație se acordă 10 ECTS în plus față de cele aferente programului de studii.

2.6 Baza materială

Lista laboratoarelor de specialitate:

- 1) Laborator criminalistică
- 2) Laborator tip ”clinică judiciară”
- 3) Laborator informatică

Data: 28.09.2017